

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

(найменування центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки)

Національний університет «Запорізька політехніка»

(повне найменування закладу вищої освіти)

Кафедра «Українознавство та загальна мовна підготовка»

(найменування кафедри, яка відповідає за дисципліну)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В.о. ректора

С.Т. Яримбаш

2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 21 Історія української культури

(код і назва навчальної дисципліни)

спеціальність	<u>275 «Транспортні технології (за видами)»</u>
спеціалізація	<u>275.02 «Транспортні технології (на залізничному транспорті)»</u>
освітня програма	<u>«Організація перевезень і логістичне управління на залізничному транспорті»</u>
спеціалізація	<u>275.03 «Транспортні технології (на автомобільному транспорті)»</u>
освітня програма	<u>«Організація перевезень і логістичне управління на автомобільному транспорті»</u>
інститут, факультет	<u>машинобудівний інститут, транспортний факультет</u>
мова навчання	<u>українська</u>

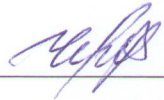
Робоча програма з дисципліни «Історія української культури» для підготовки студентів спеціальності 275 «Транспортні технології» за освітньою програмою (спеціалізацією): 275.02 «Організація перевезень і логістичне управління на залізничному транспорті», 275.03 «Організація перевезень і логістичне управління на автомобільному транспорті», «01» липня 2021 року – 14 с.

Розробники: Спудка І.М., доцент, к. іст. н, Чоп В.М., доцент, к. іст. н ,
Чумаченко О.А., доцент, к. іст. н.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри «Українознавства та загальної мовної підготовки».

Протокол від «01» липня 2021 року № 14

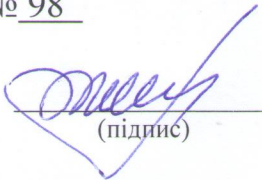
Завідувач кафедри українознавства та
ЗМП

 Чернова І. В.

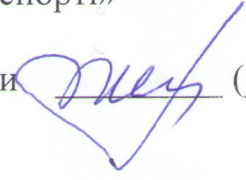
«01» вересня 2021 року

Схвалено науково-методичною комісією транспортного факультету

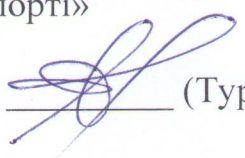
Протокол від «01» вересня 2021 року № 98

«01» вересня 2021 року Голова (Кузькін О. Ф.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Узгоджено групою забезпечення освітньої програми «Організація перевезень і логістичне управління на автомобільному транспорті»

«01» вересня 2021 року Керівник групи (Кузькін О.Ф.)

Узгоджено групою забезпечення освітньої програми «Організація перевезень і логістичне управління на залізничному транспорті»

«01» вересня 2021 року Керівник групи (Турпак С.М.)

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: <u>27 Транспорт</u>	обов’язкова	
Модулів – 1	Спеціальність: <u>275 «Транспортні технології (за видами)»</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2-й	
		Семестри	
		4	4
Загальна кількість годин – 90	Освітній ступінь: <u>бакалавр</u>	Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 год.; самостійної роботи студента – 4 год.		15 год.	6 год.
		Практичні	
		15 год.	-
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		60 год.	84 год.
		Вид контролю	
	іспит	іспит	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 1:2;

для заочної форми навчання – 1:14.

1. Мета навчальної дисципліни

Мета – надати студентам знання з історії української культури, зосередившись на найбільш актуальних проблемах: поняття культури, її структури та функцій; причини, час зародження мистецтва, види та жанри мистецтва; особливості розвитку культури певних регіонів з характерним історично визначеним рівнем розвитку суспільства, творчих сил і здібностей людей та дати уявлення про зв'язок української культури зі світовою; найвидатніші культурні досягнення людства в стародавню добу, в період середньовіччя та нового часу, на сучасному етапі; витоки, формування, особливості розвитку культури українського народу.

Завдання – розуміти місце і роль культури в структурі людської життєдіяльності; вивчити досвід поколінь та історичні уроки розвитку суспільства, людини, культури; формувати всебічно і гармонійно розвинену особистість, людину, що органічно поєднує в собі духовне багатство, моральну чистоту і фізичну досконалість; сприяти виробленню високих гуманістичних, духовно-культурних ідеалів, морально-етичних та естетичних критеріїв і принципів життєдіяльності; розуміти цінність і необхідність збереження культурних здобутків людства.

У результаті опанування навчальної дисципліни «Історія України» у студента повинні бути сформовані наступні **загальні компетентності**:

ЗК-2: Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Очікувані програмні результати навчання:

РН-1: Брати відповідальність на себе, проявляти громадянську свідомість, соціальну активність та участь у житті громадянського суспільства, аналітично мислити, критично розуміти світ.

2. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Культура України від найдавніших часів до часів Просвітництва

Тема 1. Витоки української культури

Культура – об'єкт наукового дослідження. Поняття «культура». Культура як сукупність засобів та прийомів людської діяльності. Культурні контакти і взаємовплив культур народів світу. Філософські концепції культури. Українська культура як цілісна система. Феномен української культури та її самобутність. Провідні функції культури в процесі українського державотворення. Історичні та геополітичні умови формування української культури. Українська культура: основні етапи розвитку, носії українського культурного процесу.

Зарубинецька та черняхівська культури. Культура стародавніх слов'ян: венеди, анти, склавини. Життя, побут, світогляд стародавніх слов'ян. Язичницька культура. Міфологія східнослов'янських племен. Мистецькі набуток слов'ян. Особливості писемності. «Велесова книга». Античні історики про слов'ян та їх культуру.

Тема 2. Культура Київської Русі та Галицько-Волинського князівства

Джерела формування культури Київської Русі. Матеріальна і духовна культура східних слов'ян. Уявлення про культуру в Київській Русі. Особливості давньоруського мистецтва. Періоди розвитку давньоруського мистецтва. Музика. Театральні видовища. Хрещення Русі і реформація культури: претензії православ'я бути культурою. Церква та її роль у культурному житті Київської Русі. Монастирі. Писемність і літературна традиція. Освіта та наукові знання. Бібліотеки. Книжна справа. Найдавніші літописи. Ідея єдиної Русі як культурна парадигма («Слово о полку Ігоревім»). Давньоруська міська культура. Культова, оборонна та палацова архітектура. Софіївський собор, Десятинна церква, Золоті ворота. Іконопис як один з найбільш яскравих напрямів образотворчого мистецтва. Фрески та мозаїка. Внесок Ярослава Мудрого в розвиток культури.

Історико-культурне значення утворення Галицько-Волинської держави. Фортифікаційна і будівельна діяльність князів. Роль Данила Галицького в культурному піднесенні князівства. Літописання. Галицька архітектурна школа. Іконописні традиції ГВК.

Тема 3. Культура періоду становлення української народності (XIV – початку XVII ст.)

Специфічні риси культури Ренесансу: ідея самоцінності та самодостатності людської особистості, гуманізм, універсалізація. Формування і розвиток української культури в XIV – XVII ст. та вплив на нього політичної ситуації. Перехід українських земель під владу Великого князівства

Литовського, згодом Речі Посполитої. Суспільно-політичні умови формування нового (ренесансного) типу української культури. Зміна зовнішньополітичних обставин як профільний чинник трансформування української культури. Вплив мистецтва Відродження на українську архітектуру (сер. XVI ст.). Еволюція української скульптури і живопису в XIV-XVII ст. Вплив релігійного мистецтва на український живопис. Своєрідність української ікони.

Діяльність культурно-освітніх осередків. Особливості функціонування братських шкіл. Розвиток науки, видання букварів, граматик. Полемічна література.

Тема 4. Духовна культура України епохи Бароко та доби Просвітництва (друга половина XVII–XVIII ст.)

Витоки козацької культури та основні джерела її вивчення. Проблема синкретизму козацької культури. Освітня система в козацькій державі. Козацька етнопедагогіка.

Світоглядно-естетичні засади українського бароко: антиномічність, динамізм, нагромадження прикрас, алегорій та емблем, парадокс та надмірна театральність. Формування нового ідеалу людини – «людина національна». Інтерпретація бароко як національно-органічного стилю в українській культурі. Напрямки розвитку архітектури: єзуїтське бароко, перехідний стиль, українське бароко. Декоративізм, орнаментальність та колористика як характерні риси українського архітектурного бароко. Палацова архітектура. Рококо в українських архітектурних пам'ятках. Розвиток української барокової скульптури. Бароко в живописі (М. Петрахович, І. Руткович), розвиток парсунного портрету і гравюри (О. Тарасевич, Л. Тарасевич, І. Щирський.). Бароко в літературі. Нові здобутки українського барокового музичного мистецтва. Формування національної української культури бароко як стильова домінанта епохи. Розвиток барокової поезії, церковної музики. Поширення хорового (партесно-хорального) співу.

Культурологічна і просвітницька діяльність Івана Мазепи. Культура і мистецтво в Україні XVIII ст. Розвиток освіти. Києво-Могилянська академія як вищий навчальний заклад, центр науки і культури. Створення колегій. Григорій Сковорода— просвітитель, філософ і поет. Вплив української культури на розвиток культурних процесів у Росії (С. Полоцький, С. Яворський, Ф. Прокопович).

Змістовий модуль 2

Українське національно-культурне відродження та сучасний розвиток

Тема 5. Національно-культурне відродження в Україні кінця XVIII – XIX ст. Український романтизм

Просвітительські ідеї в культурі України. Вплив соціально-політичних подій на розвиток української культури у першій половині XIX ст. Основні риси культури XIX ст. Ідейний пошук романтизму, індивідуалізму в художній

культури XIX в. Поширення освіти, відкриття шкіл, народних училищ. Роль Харківського та Київського університетів. Розвиток науки та філософської думки. Розвиток історичної науки та фольклорні дослідження. «Історія Русів». Зв'язок народного та професійного мистецтва. Діяльність Т.Г. Шевченка. Кирило-Мефодіївське товариство.

Ідейний пошук романтизму, індивідуалізму в художній культурі XIX в. Формування української класичної літератури. Романтизм у літературі. Критичний реалізм 30-40-х рр. XIX ст. Натуралізм в мистецтві. Соціальні протиріччя XIX – XX ст. в культурі. Література кінця XIX ст. Початок науково-технічної революції. Культурологічний зміст відкриттів XIX ст.

Українська культура в період національного відродження (друга половина XIX – початок XX ст.). Циркуляр Валуєва 1863 р. про заборону української мови. Емський указ 1876 р. про заборону українського письменства. Національні культурні організації і рухи в умовах реакційної урядової політики. Роль українського мистецтва у боротьбі зі спробами зросійщення України. Освіта і наука. Діяльність В.Антоновича, М.Костомарова, М.Драгоманова. Особливості літературного процесу. Розвиток українського театрального мистецтва. Музичне мистецтво. М.Лисенко – основоположник української класичної музики. Живопис, скульптура, архітектура.

Тема 6. Духовна культура України XX ст.

Основні естетичні принципи модернізму. Особливості розвитку літератури (І. Франко, П. Грабовський, М. Коцюбинський). Український неоромантизм (М. Вороний, Леся Українка); своєрідність українського експресіонізму (П. Карманський, В. Стефаник). Український авангард 1900–1910 рр. Групи «Молода Муза» (Б. Лепкий, П. Карманський та ін.), «Українська хата» (М. Вороний, Г. Чупринка та ін.). Футуризм у малярстві та поезії (В. Єрмолов, М. Семенко та ін.).

Українське національне відродження періоду Української революції. Тенденції розвитку української культури у нових політичних умовах. Українізація та її суть. Основні засади п'ятирічних планів культосвітнього будівництва УРСР. Основні напрямки в розвитку українського мистецтва у 20-30-і рр. XX ст. Реалізм та соцреалізм в українському живописі. Український мистецький авангард та його доля. Література й театр на тлі нових національних та соціальних реалій. Стан української кінематографії. О. Довженко. Відносини держави і церкви. Трагедія української культури у період сталінізму. Культура УРСР під час Другої світової війни.

Політика правлячої комуністичної партії у сфері культури українського народу у другій половині 40-х рр. – першій половині 60-х рр. Посилення ідеологізації культури, вихолощення національної самобутності з культурного і духовного життя українського народу. Негативні наслідки наступу тоталітаризму на культуру.

Українська культура в умовах кризи авторитарного режиму. Рівень, якість та темпи розвитку української культури у другій половині 60-х – 80-і рр. Українські митці і дисидентський рух.

Тема 7. Культура України в умовах нових соціально-політичних реалій (90-ті роки XX – початок XXI ст.)

Українська культура в зарубіжжі. Культура України в умовах кризи радянського суспільства і становлення української державності. Громадсько-культурні і суспільно-політичні організації, угруповання і рухи, їх значення в культурному житті українців. Соціокультурна ситуація незалежної України. Новий статус національної культури. Реформування системи вищої освіти. Розвиток української науки. Розділення культури на елітарну і масову. Розвиток культури національних меншин. Нові відносини держави і церкви. Культурні контакти з різними країнами.

Нові тенденції в мистецькому житті як результат отриманої в 90-ті рр. свободи творчості. Розвиток української національної музичної школи. Театр і кіно. Негативні наслідки комерціалізації мистецтва. Вплив політичної боротьби в сучасній Україні на розвиток вітчизняної культури. Перспективи розвитку національної культури. Досягнення і проблеми культури незалежної України. Українська культура за межами України.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		лек.	сем.	с. р.		лек.	пр.	с. р.
Змістовий модуль 1								
Тема 1. Витоки української культури	10	2	2	6	10	2	-	8
Тема 2. Культура Київської Русі та Галицько-Волинського князівства	10	2	2	6	10	-	-	10
Тема 3. Культура періоду становлення української народності (XIV - початку XVII ст.)	12	2	2	8	12	2	-	10
Тема 4. Духовна культура України епохи Бароко та доби Просвітництва (друга половина XVII–XVIII ст.	13	2	2	9	13	-	-	13
Разом за змістовим модулем 1	45	8	8	29	45	4	0	41
Змістовий модуль 2								
Тема 5. Національно-культурне відродження в Україні кінця XVIII – XIX ст. Український романтизм	15	2	2	5	15	-	-	15
Тема 6. Духовна культура України XX ст.	15	3	2	30	15	-	-	15
Тема 7. Культура України в умовах нових соціально-політичних реалій (90–ті роки XX – початок XXI ст.)	15	2	3	4	15	2	-	13
Разом за змістовим модулем 2	45	7	7	5	7	2	-	43
Усього годин	90	15	15	60	90	6	-	84

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Феномен української культури.	2
2	Історичні передумови виникнення та формування української культури	2
3	Розвиток культури впродовж литовсько-польського та польсько-козацького періодів (XIV-XVII ст.)	2
4	Культура Гетьманщини (1648 – 1783 рр.).	2
5	Українська культура кінця XVIII – XIX ст.	2
6	Українська культура XX ст.	3
7	Сучасна українська культура, перспективи розвитку.	2
	Разом	15

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	-	-

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	-	-

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сутність та витоки української культури	10
2	Культура княжої доби	8
3	Культура литовсько-польського періоду	8
4	Українська культура часів Гетьманщини	8
5	Українська культура наприкінці XVIII – XIX ст.	8
6	Політика радянської влади у сфері культури у 20-80-ті рр. XX ст.	10
7	Основні тенденції розвитку сучасної української культури	8
	Разом	60

8. Індивідуальні завдання

Для студентів денної форми навчання – 2 індивідуальних домашніх завдання з кожного змістовного модуля.

Для студентів заочної форми навчання – контрольна робота.

9. Методи навчання

Під час викладання курсу використовуються наступні методи навчання:

- розповідь – для оповідної, описової форми розкриття навчального матеріалу;
- пояснення – для розкриття суті певного явища, закону, процесу;
- бесіда – для усвідомлення за допомогою діалогу нових явищ, понять;
- ілюстрація – для розкриття предметів і процесів через їх символічне зображення (історичні карти, малюнки, схеми);
- аналітичний метод – мисленнєвого або практичного розкладу цілого на частини з метою вивчення їх суттєвих ознак;
- індуктивний метод – для вивчення явищ від одиничного до загального;
- дедуктивний метод – для вивчення навчального матеріалу від загального до окремого, одиничного;
- проблемний виклад матеріалу – для створення проблемної ситуації.

10. Очікувані результати навчання з дисципліни

- визначати головні етапи та стадії, умови функціонування української культури; найважливіші події, явища, персоналії українського культурного життя; історичні форми розвитку культури в Україні;
- аналізувати літературу з історії української культури;
- дискутувати з проблемних, суперечливих питань українського культурного процесу;
- застосовувати знання з історії української культури у процесі розв'язання професійних завдань,
- здобуття практичних навичок для оцінки поточних соціокультурних процесів та явищ.

11. Засоби оцінювання

Для студентів денної форми навчання:

- індивідуальне опитування на семінарських заняттях;
- письмовий контроль за підсумками вивченої теми;
- письмовий контроль на семінарах за допомогою тестів;
- проміжний (протягом навчального семестру) рейтинговий контроль знань студентів;
- підсумковий рейтинговий контроль знань студентів наприкінці семестру;
- екзамен наприкінці 4 семестру.

Для студентів заочної форми навчання:

- захист контрольної роботи;
- ведення термінологічного словника;
- письмовий контроль за підсумками опанованого теоретичного матеріалу;
- екзамен наприкінці 4 семестру.

12. Критерії оцінювання

Кожен змістовний модуль оцінюється за 100-бальною шкалою.

Під час контролю враховуючи наступні види робіт:

- активність роботи студента на семінарському занятті оцінюється до 3 балів. (Всього 8 семінарських занять по 3 бали = 24 бали);
 - захист індивідуального домашнього завдання студента оцінюється до 36 балів;
 - аудиторна контрольна робота – до 40 балів.
- Підсумковий контроль визначається як середня двох контролів за перший та другий змістовні модулі.

Шкала оцінювання: ECTS та ЗВО

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за шкалою ЗВО	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки з планами семінарських занять з дисципліни «Історія української культури» для студентів усіх спеціальностей денної форми навчання / Укл.: М.В. Дедков, Г.І. Шаповалов, І.М. Спудка та ін. – Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2020. – 46 с.
2. Методичні вказівки для самостійної роботи з дисципліни «Історія української культури» для студентів усіх спеціальностей денної форми навчання з питаннями для самостійної роботи і тестами для перевірки знань / Укл.: М.В. Дедков, Г.І. Шаповалов, І.М. Спудка та ін. – Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2020. – 46 с.

3. Методичні вказівки з питаннями для самостійної роботи студентів та варіантами контрольних робіт з дисципліни "Історія української культури" для студентів усіх спеціальностей заочної форми навчання /Укл. М.В.Дедков. – Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2020. – 42 с.

14. Рекомендована література

Базова:

1. Богуцький Ю.П. Українська культура в європейському контексті / [Ю.П. Богуцький, В.П. Андрущенко, Ж.О. Безвершук, Л.М. Новохатько]; За ред. Ю.П. Богуцького. – К.: Знання, 2007. – 679 с.
2. Бокань В. А. Історія культури України: Навч. посібник / В. А. Бокань, Л. П. Польовий. – К.: МАУП, 1998. – 232 с.
3. Історія світової культури / Під заг. ред. М.В. Дедкова. – Запоріжжя: Дике Поле, 2009. – 376 с.
4. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: Підручник / М. В. Кордон. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 584 с.
5. Українська та зарубіжна культура. Навч. посіб. / М. М. Закович, І. А. Зязюн, О. Л. Шевнюк та ін.; За ред. М. М. Заковича. – К.: Знання, 2009. — 589 с.
6. Шейко В. Історія української культури: Навч. посібник / В. Шейко, Л. Тишевська. – К.: Кондор, 2006. – 264 с.

Допоміжна

1. Абрамович С.Д., Чікарькова М.Ю. Світова та українська культура: Навч. пос. / С. Д. Абрамович, М. Ю. Чікарьова. – Львів: Світ, 2004. – 344 с.
2. Білик Б. Історія української та зарубіжної культури: Навч. посіб./ Б. Білик та ін.; За ред. С. Клапчука, В. Остафійчука. – К.: Вища шк.; Знання, 1999. – 326 с.
3. Гаврюшенко О. А. Історія культури: Навч. посібник / Наук. ред. В. М. Шейко О. А. Гаврюшенко, В. М. Шейко, Л. Г. Тишевська. – К.: Кондор, 2004. – 763 с.
4. Греченко В. Історія світової та української культури: Підруч / [В. Греченко, І. Чорний, В. Кушнерук, В. Режко]. - К.: Літера, 2000. – 464 с.
5. Горський В.С. Філософія в українській культурі: (методологія та історія). Філософські нариси / В. С. Горський. – К.: Центр практичної філософії, 2001. – 236 с.
6. Дещинський Л. Українська та зарубіжна культура. Навчальний посібник / [Л. Дещинський, Я. Денісов, М. Скалецький, Л. Цубов, Н. Барановська, О. Макарчук].– Л.: Бескид Біт, 2005. – 304 с.
7. Зотов В. Українська та зарубіжна культура. Словник культурологічних термінів / В. Зотов, А. Клімачова, В. Таран. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 269 с.

8. Матвєєва Л. Культурологія: Курс лекцій: Навч. посібник / Л. Матвєєва. – К.: Либідь, 2005. – 512 с.
9. Пальм Н. Д. Історія української культури : навчальний посібник / Н.Д. Пальм, Т.Є. Гетало. – Х.: Вид. ХНЕУ, 2013. – 296 с.
10. Погорілий О. Культурологія: Навчальний посібник / Упоряд.: О. Погорілий, М. Собуцький. – К.: Києво-Могилянська академія, 2005. – 320 с.
11. Подольська Є.А., Лихвар В.Д., Погорілий Д.Є. Культурологія: 100 питань - 100 відповідей. Навчальний посібник для студ. вищих навч. закл. / Є. А. Подольська, В. Д. Лихвар, Д. Є. Погорілий. – К.: Фірма «ІНКІОС», 2008. – 240 с.
12. Попович М. Григорій Сковорода: філософія свободи / М. Попович. – К.: Майстерня Білецьких, 2007. – 255 с.
13. Українська культура: цивілізаційний вимір/ Я. С. Калакура, О. О. Рафальський, М. Ф. Юрій. – К.: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2015. – 496с.
14. Українська та зарубіжна культура: Підручник / [за ред. В.О.Лозового]. – Х., 2006. - 376 с.
15. Шевнюк О. Українська та зарубіжна культура: Навч. посібник. / О. Шевнюк. – К.: Знання-Прес, 2002. – 277 с.

15. Інформаційні ресурси

1. http://pidruchniki.ws/16140505/kulturologiya/natsionalno-kulturne_pidnesennya_20-30-h_rokiv#985
2. http://www.nuos.edu.ua/files/Visotskii_Istoriia_ukrayinskoyi_kulturi.pdf
3. <http://litopys.org.ua/krypcult/krcult.htm>
4. http://chitalka.info/gp_07/gp_07index.htm
5. <http://izbornyk.org.ua/istkult2/ikult2.htm>
6. http://www.franko.lviv.ua/faculty/Phil/madey_ist_ukr_cultury.pdf
7. http://www.nuos.edu.ua/files/Shieiko_Tishievska_Istoriia_ukrayinskoyi_kulturi.pdf
8. <http://repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/>